

DZIENNIK HANDLOWY

*Zawierający w sobie wszystkie okoliczności,
Pisma, Uwagi, i Myśli Patryotyczne,
do Handlu ściągające się.*

ROKU DRUGIEGO CZĘŚĆ IX.

WRZESIEŃ 1787.

I.

O Targach Kraiowych.

ILE ma Dziennik Handlowy z prywatney ię-
szcze niektórych Miast i Obywateli wiadomości
o Targach i Urodzaiach Kraiowych, tyle udzie-
ła iey Powszechności.

— *Targi Prowincyi Wielko-Polskiej.*

— Targ Miasta *Warszawy* iaki był w Miesią-
cu Wrześniu zaświadcza *Wieśniowski* Instyga-
tor Taxowy Jüryzdykeyi Marszał: Kor: — I o-
procz Gatunków w Tabelli umieszczonych, te ię-
szcze donosi.

Wrzesień 1787.

Bb

Maki

Zło: Gro:

Mąki żytney 3 pulkorce na Korzec 23.

Dto Razowey Dto - Dto 21.

Grochu białego Cwierć 5.

Dto Cukrowego Dto 5. 22. $\frac{1}{2}$.

Kaszy Perlowey Dto 11. 15.

Anyżu Dto 13.

Jay - Kopa 2.

Masła od Garcy 6. Kaszka 40.

Dto mnieysza Dto 26.

Dto Funt 27.

Indyków starych Para 10.

Dto młodych Dto 5.

Dto mnieyszych Dto 3. 15.

Gęsi Dto 2. 15.

Kaczek - Dto 1. 10.

Kur Dto 2. 20.

Wolu podleyszego sztuksa 90.

Cieląt lepszych Dto 24.

Bukatów Dto 14.

Wieprzów karmnych dużych D. 156.

Baranów Dto 9.

Skór Krowich Dto 13.

Dto Cielecych Dto 2. 22. $\frac{1}{2}$.

Chmielu Cecha 234. 252.

Co.

Co do Urodzaiów.

Chociaż w okolicach Warszawy były dość dobre Urodzaie i zbiór, wszelako w tej Stolicy cenna nie pomniejszyła się, ale coraz idzie w górę; a to z tej przyczyny, iż dla nieurodzaiów dalszych mieysc, dowozu niema, i już na kilku Targach w tym Mieście, iak zaświadcza Instygator Taxowy nie było wcale ani żyta ani Pszenicy— To ieżeli po samych Zniwach taką mamy drożyznę i taki niedowóz, a czegoż spodziewać się trzeba po ukończonych Zasiwach! po których gdy mało co się zostanie, i to wcześniej wykupią za Granicę, iak już nawet niemal wszędzie czynią się o to Kontrakty— w Takim stanie zostając, osądźmy wcześniej nas samych, iakiey Wiosny doczekamy się? która aby powszechnego nie przyniosła Głodu, czy nie trzebaby teraz pomyśleć o iakich frzodkach? i onych czy nie trzebaby komunikować Powiększności, iakim Publicznym Piśmem?

—*Targi Prowincyi Mało-Polskiej.*

—**T**arg Miasta *Krakowa* w Tabelli znaydujący się, że był w Mieście Wrześniu, zaświada-

cza *Zeidler* Konf. J. K. M. Pifarz Miasta Krakowa.

Co do Urodzaiów.

Ztak wysokiey ceny Targu Krakowskiego, że mizerne musiały być tam Urodzaie, wnosić można. Dla pewnieyszego jednak zainformowania się, życzyby potrzeba, ażeby ktoś z tego Woiewództwa przez godliwość swoją doniósł o Urodzaiach tamiecznych do tego publicznego Pisina, jeżeli Miasto Kraków przy Rapportowaniu Targów, nie ma z ręczności przyłączenia takowey wiadomości.

—Targ Miasta *Lublina* w Tabelli znajdujący się, że był w Miesiącach Czerwcu, Lipcu; Sierpniu aż do 15. Września, zaświadcza *Makarowicz* Prezydent Miasta J. K. Mości *Lublina*— Dat z *Lublina* 15. Września 1786. — I o Urodzaiach to ieszcze donosi.

PRzez Miesiący 4. nie można było mieć prawdziwie pewney wiadomości Targów tuteyszych, ato dla szczupłości dowozu Zboża, którego i dotychczas mało kiedy mamy dowóz— Mówią, że Żydzi Liwrancie Cesarfey mieli zadatki podawać

dawać na Żyta, tudzież, że Dwory niektóre zakazują Chłopom do Miasta wywozu Zboża, a w szczególności Żyta, ale do Dworu oddawać każą, i podług ceny, nie wiem jakiej, płacą.

Wprawdzie co się tycze żyta, uskarżają się, że nie dla urodzaju z późnych zasiewów, szczupłość onego daie się widzieć — Jęczmień i Owies okolicznie zrodziły, i pewnieby Jęczmienia i Owsa korzec w Targu byłby po Zło: 4. gdyby drogość Żyta nie była; i jeżeli od S. Michała nie spadnie cena Zboża, wielkiej nam się trzeba na dal spodziewać drożyzny.

Jęczmienia korzec w Sierpniu był po Zło: 4.

Gro: 15. a teraz po Zło: 8. do 9.

Na Węlnę, mówią że z Cieszyńska Kommissanci trzyletnie uczynili Kontrakty.

Co się tycze *Drobia*, nie pamiętaią, ażeby ten o tym czasie tak był drogi n. p.

		Zło:	Gro:
Kurcząt	Para	1.	15.
Kur	Sztuka	1.	
Kapłonów	Dto	1.	15.
Jay	Para		3.

Które to Artykuły troynasób podwyższone zostały: zdaie mi się, że takowa cena za drogością.

ścią chleba poszła — O tym wszystkim donosi
tenże sam Prezydent.

— Targ Miasta Kamieńca Podol: i jego Okolic
w Tabelli znajdujący się, że był przez całe
Lato aż do Miesiąca Września, zaświadcza
Piotr Walański Radca tego Miasta — I o-
procz gatunków w Tabelli umieszczonych,
te jeszcze donosi.

Szczeciny tu na kamienie nie przedają.
Saletrę o podał robią, o cenę iey wiadomo-
ści nie mają.

Mięsa solonego tu nie przedają.

Złoto: Grzy:

Miodu Przaśnego Patoki Garniec 5.

Dto z Wofzczyną Dto 3. 15.

Anyżu dorodnego czystego Korz: 32.

Kminu Polnego Dto 24.

Lnu Pilipowski: międlone: Kamie: 8.

Chmielu rwanego czystego Dto 24.

Zelazo snopowe na wózki zawie-

zające Szyn 24. przed: się po Z: 16. 20. 24. 26.

Miedzi Tureckiej Kam: 36.

Dto Kraiowej Dto 72.

Zło: Gro:

O cenie Potaziu ile o podał robione-
go wiadomości nie masz.

Soli Lodowatey Wołoskiey Dto 4. 24.

Lecz z Kordonu Cefarskiego w Po-
dole Wołyn i ku Ukrainie Ma-
żami prowadzą Sól Łopkową
czyli Huskową.

Sól Huska przedaie się po Gro: 3. 4.

Smola w Podolu się nie rodzi ale
z Polesia Żydzi przywożą.

Soli przywożney sztuczek Kopa 1. 6.

Dto Dto Funt 6.

Wołu miernego Sztuka 72.

Jałowic dobrych Dto 72.

Dto pod'eyszych Dto 60.

Dto naypodleyszych Dto 48.

Skór Jałowiczych dobrych furo: Dto 12.

Dto Dto podleyszych Dto 10.

Dto Baranich dużych furo: Dto 3.

Dto Dto pomnney: Dto Dto 2.

Te wszystkie skóry podług gatu-
ków wyprawy Krajowej, kilką Zło-
tyma wyżey od furowych placą
się.

Skór Kozł: czerwony; Turec: Sztu: 24.

Słowem:

Słowem wszystkich Produktów cena w górę za Chlebem poszła.

— *Co do Urodzaiów donosi tenże Walański.*

Zawstydziłoby mnie nie pomalu przerwanie Doniesień o Targach i Urodzaiach z tego Kraiu niejako zaniedbanych; lecz słabość prawie ustawiczna zdrowia mego tu wszystkim z twarzy wiadoma, i Interesła Miasta przy ciągnienu się z trudnością z Kommissyi Porządkowey; nadto dwa razy na Ukrainę i Wołyń wyjeżdżając, znalazę cóżkolwiek dla moiey opieszłości w gorliwej attencyi Autora Dziennika Handlowego wymówki.

Myślałem w prawdzie częstokroć dopełnić powinność donoszenia zaręczoney regularności, ale procz nadmienionych przyczyn wstrzymywałem się, póki Cena Produktów nie spadnie, i póki czas pozwoli Projekt iakowy ułożyć po przeczytaniu Tomików mi nadesłanych.

I to to przeciąg sprawiło, nie bez własnego mego umartwienia, bo więcej czuję w sobie pragnienia, niżeli siły i czas wystarczyć mi mogą.

I teraz to, tylko donoszę: że *Zniwa* u nas były w większey części pogodne, tylko Wrześień

ień Niebieski, iak i dzisieyszy Październik, na kaźdey Kwadrze flotą do zbierania późnych sieyb osobliwie Pszenicy, Hreczki, Prosa i Owsa przeskadza.

Urodzaie w całej Okolicy naybardziej co do Zyta chybiły, bo na ieden Korzec, trzy, lub puł czwartey Kopy młocą; rzadko gdzie Kopa Zyta wyda Korzec Ziarna, a i to nie jest pełnością przeciw dawnym Urodzaiom— Jęczmiona po większey części chybiły— Pizenice— Tataraki— Prosa — Owfy dobre — Grochy mierne — Szocewice niezgorzłe — Lny — Konopie wysmienite — Kokoruzy na Podniesztrzu dorodne — Harbuzów i Melonów z Podniesztrza i Wołoszczyzny podostatek.

NB. Wołoszczyzna ma obfite Urodzaie.

Zyta	Korzec	po Zło: 8.
------	--------	------------

Pszeniczy	Dito	po Z: 10. za-
-----------	------	---------------

czeli przedawać, ale w tych Dniach Polskie brzegi Dniestru przymknięto, z przyczyny ściągającego się na Granicę Woyska Tureckiego, które z Azyatyckich Kraiów wysłane po większey części, postać tylko ma Człowieka, a złość i impet Zwierzęcy. Za lada nieukontentowaniem sami siebie zabijają; iak i w tych Dniach w Zamku Chocimskim 18. zabiło się iedney goziny,

Dla

Dla przednowku i żniw jeszcze nieskończonych, tudzież ścieby Jesienney, Zboża i inne Produkta w wyższej cenie utrzymują się, iako przyłączona Tabella zaświadczy.

Cożkolwiek spodziewać się spadnienia Ceny, bo Jarzyny podostatek dośiano, gdyby tylko iakie zagraniczne Woyska w ten Kray ku brzegom Dniestru nie zbliżyły się.

Frukta, osobliwie Sliwki w tym Roku zdają się być nad przeszły obficiey, a zatym i suche potanieją.

Pasieki wysmienite miejscami, przy lasach na Miody i Roie, a miejscami w czystych Polach na miody; jednak w Cenie się utrzymują, bo Żydzi z Kordonu za nim biegaia— Mierny Gospodarz w tym Roku, procz możnych Panów, nabija Pułbeczków Miodem 6—10—12— i 18.

Ogrodniny jest dosyć.

W Opolu Podola ku Wołyniowi, i na Wołyniu, spodziewać się, że wiele Zyta na zimę już zasiali i zasieją, bo przejeżdżając *Ultimis Julii*, Rolli parynowaney na Zyto, nie w jednym miejscu okiem doyrzeć, trudno było.

Zyczylbym tego, aby czyia gorliwość odpowiedzia, te Pytania dokładnie rozwiązała.

1. Jeżeli to prawda, że Stan Rolniczy jest pierwszą zasadą, i źródłem Rękodziel i Handlu? więc iakieyby ulgi i oświecenia temu Stanowi potrzeba? aby się stał do tychże dla Kraiu sposobniejszy i obfitszy?
 2. Jak Miasta i Kupcy (którzy nawet z naszych Kraiowych Produktów za Granicą przera-
bianych, i wybierane Towary przepłacają,
i Pieniądze za nie z Kraiu wywożą, a po-
tym na Kraiowych Ludziach wydatki z zy-
skiem przez takowy szkodliwy Handel po-
szukują) iak mówię z sobą znosić się ma-
ją? i iakim Funduszem takich Rzemieślni-
ków do Kraiowych Produktów wyrabiania,
z zagranicy w Kray Polski sprowadzać?
 3. Żydzi wielką są przeszkodą do dzwigania się
Miastom, iako z wycięczeniem po Wsiach i
Miasieczkach Rolniczego Stanu, przez trzy-
manie Aręd Karczemnych, iakimby sposo-
bem te Przeszkody uprzątnione być mo-
gły? a wydoskonalenie Chrześcian i Ludu
Kraiowego do Rękodziel i Handlu nastą-
piło?
-

— Targ Miasta *Zytomirxa* nie jest nadeślany, ale o Drożyźnie następującą uczyniono wiadomość.

„**Z**a Granicę Moskiewską z całej Ukrainy
 „ Zboża wykupili, i wykupować przez Podra-
 „ dy i przez inne sposoby nie przestają, płacąc
 „ Korzec Zytą po Złotych 15.— I u nas pewny
 „ głód, bo ludzie potrzebujący nie mają gdzie
 „ kupować, gdyż Dwory Ukraińskie Lu-
 „ dziom swoim przykazali, aby nigdzie i ziar-
 „ ka ze Wsi nie wywozili, ale sami zakupują,
 „ i Moskałom odprzedają,— Dat z Zytomirza
 27. Września.

— Targ Miasta *Tulczyna* w Tabelli znajdujący się, że był w ośmiu Września, zaświadcza *Wilski* Poczmistrz J. K. Mości Tulczyński— I oprócz Tabelli, to jeszcze o Drożyźnie donosi.

„ Drożyzna jeszcze nigdy niepraktykowana w
 „ Ukrainie całej i Pobereżu panuje; a i to z
 „ ciężkością dostać można, ponieważ z okazji
 „ Woyska tu zebranego, i przez deszcze
 „ bardzo częste, dowozu zboża nie mamy,
 „ i

„ i Targi upadają — Jeżeli ieszcze iak słyhać,
 „ Moskwa tu nadeydzie, pewnego głodu Ukra-
 „ ina i Pobereże dozna — Ponieważ ten Rok co
 „ do Urodzaiów, był naynieszczęśliwszy — A
 „ przytym mrozy wcześniej, Hreczki na pniach
 „ będące pomroziły. „

— Targ Miasta *Białegołoku* w Tabelli znay-
 dujący się, że był w Miesiącu Wrześniu,
 zaświadcza *Topolski* Poczmistrz J. K. M.
 Białostocki.

— Targi Prowincyi *Litewskiej*

— Targ Miasta *Wilna* w Tabelli znaydujący
 się, że był od r. Września, zaświadcza
Kantor J. Pana *Przemienieckiego* Woyta
Wileńskiego — I oprócz Gatunków w Ta-
 belli umieszczonych, te ieszcze donosi.

Siemienia Lnianego — Konopnego — Lnu — i
 Pięki nie dowożą.

Zło: Gro:

Miodu Przaśnego *Miara* 36.

Chmielu szczypanego *Kamień* 10.

Oliwy

Oliwy zieloney	Dto	1.	12.
Soli Hiszpańskiej	<i>Beczka</i>	36.	
Dto szarey Francu:	Dto	80.	
Dto białey drobney	Dto	32.	
Sledzi Gottem:	Dto	48.	
Cukru Kanaru	<i>Funt</i>	1.	8.
Pieprzu	Dto	2.	15.
Dto Angielskiego	Dto	3.	

Jakie zaś są *Urodzaje* i dalsza *Spekulacya* Handlu Zbożowego w Okolicach Wilna, uprasza o uwiadomienie iak nayprędzcie Autor *Dziennika Handlowego*.

— O *Drożyźnie* w niektórych Okolicach *Zmudzi*.

„ **D** Rożyzna nie nie zmniejszyła się w Kra-
 „ iu, i nie spodziewać się tanności na zboża dla
 „ czasów dzdżyfnych, z których wylewy na wie-
 „ lu mieyscach zabrały Jarzynę— Zytą na
 „ Zmudzi głębszey nie wielki użętek, oraz w
 „ częściach Powiatów Upitskiego, Kowieńskiego,
 „ Wilkomirskiego. Wszystko to więc tanności
 „ nie obiecuie— Dat: z Jurborga Dnia 3. 7bra
 „ 1787. *Klikowicz* Superinten: Jurborski.

— Targ Miasta *Pińska* w Tabelli znajdujący się, że był w Miesiącu Wrześniu, zaświadcza *Lwowicz* Lantwóyt Miasta *Pińska* I oprócz tych Gatunków w Tabelli umieszczonych, te jeszcze donosi.

Zło: Gro:

M Asła sześciogarcowa <i>Faska</i>		20.	
Miodu przasnego od Gar:	14. <i>Wia-</i>		
<i>dro</i>		56.	
Lemieszów	<i>Kopa</i>	120.	
Miedzi Pruskiej	<i>Funt</i>	1.	15.
Soli Słupkowej 100.	<i>Hurman:</i>	21.	21.
Skór Jałowiczych furów:	<i>Sztuka</i>	8.	
Dito Dito wypraw:	<i>Dito</i>	11.	
Baranów lepszych	<i>Dito</i>	4.	
Dito podleyszych	<i>Dito</i>	2.	15.
Wieprzów dobrze ukarm:	<i>Dto</i>	54.	
Dto Chudzców	<i>Dto</i>	20.	
Jay	<i>Kopa</i>	2.	
Piwa ordynaryinego	<i>Garniec</i>	10.	
Miodu Lipcu	<i>Dto</i>	2.	
Dto ordynar:	<i>Dto</i>	1.	18.
Dto Wiśniaku	<i>Dto</i>	2.	20.

Ten-

Tenże czyni następujące Doniesienia:

1. *Co do Dziennika.*

Dzieło Autora *Dziennika Handlowego* gdy od kilku Miesięcy Miastu Pińskowi nie jest komunikowane, wyłącza one z uczestnictwa tego pożytku, który inne Miasta z szacownych prac Autora odnoszą. Albowiem lubo jeden Exemplarz był przesyłanym dla W. Jmci Pana Namieśtnika Starostwa Pińskiego; Ten jednak żadney dla Miasta Pińska o Targach Kraiowych nie czynił wiadomości, a zatym żadnego przynieść nie mógł pożytku — Ze zaś Nayjaśniej-szy Pan szczegulnie dla Miast. swoich pewną liczbę Exemplarzy prenumerować raczył, zatym Imieniem Miasta Pińska pokorne do Autora niosę proźby, aby szczegulny Exemplarz dla tegoż Miasta przesyłać raczył; ile że ia odtąd na przemianę przez Miesiąc zręczonym W. Jmcią Panem Namieśtnikiem o Targach Pińskich donosić będę.

Autor Dziennika chętnie przyrzeka odsyłać żądane Dzienniki, jeśli Rapporta Targów i Handlu Pińskiego nieprzerwanie nadsyłane będą.

2. *Co*

2. *Co do Żelaza i Miedzi.*

Żelazo w Pińsku przedaiące się iest Kraio-
we. Sprowadza się wodą z Miasta Koronnego
Czarnobyła, około którego iest kika Rud że-
laznych, gdzie Lemiesz, Sztaby duże, i Szyn-
ki małe robią się.

Miedzi zaś Kraiowej w Pińsku nie masz,
lecz ona z Prus, Moskwy, Turcyi sprowa-
dza się.

3. *Co do Urodzaiów.*

Urodzaje w okolicach Pińska są dobre, a o-
sobliwie Jarzyny przednie; ile że całe Zniwa mie-
liśmy pogodne — Na Targach naszych cena na
Zboże ieszcze iest wyfoka. Spodziewać się mo-
żna niższey; chyba Liwranci do Pińska przy-
byli, przyczyną drożyzny będą. Którzy w O-
kolicach Pińska Zboże skupować, i wodą do
Cherfonu spławiać mają.

Z okazji onych mam honor Powszechności
dónieść: Iż dla zapobieżenia niebezpiecznym Ka-
rysty skutkom, byłoby rzeczą bardzo pożyte-
czną, aby Naywyższa Zwierzchność Kraiowa,

Wrzesień 1787.

Cc

wyku-

wykupienia Zboża Kraiowego Kupcom Zagranicznym zabroniła. (z)

— Sposoby do zmniejszenia terażnieyszey
Karysty.

Z okazyi

(z) *Wszelkie zabraniania, choćby nawet pożytek iakiś ściągaty dla Kraiu, że ścieśniaią Handel, są szkodliwe Handlowi, a zatem i zabronienie wykupu zboża za Granicę, byłoby i niepodobne, i szkodliwe, tak dla Handlu, iako i dla Rolników, którzy przynajmniey czasów Drożyzny ostodzić mogliby swoje gorzkie prace, przedaiąc temu, kto drożey zapłaci — Gdyby zaś drożey płacącemu Liwrantowi Zagranicznemu, nie wyprzedano wszystkiego zboża za Granicę, a przez to Kraiu z Chlebanie оголоcono, na to, i bez zakazu wykupu, znalazłyby się sposoby i łatwieysze i pożytecznieysze (ieśli ieść ieścze tylo Patriotyzm w Kraiu) o których nim przydzie obszerniey powiedzieć, tym czasem acz pokrotce zaślanowmy się nad temi, co zmniejszyć terażnieyszą Karystą mogą.*

Z Okazyi tyle Doniesień, przekonywających o większości niedostatku iak dostatku Chleba w Kraiu, przyszło mi pomyśleć o tych następujących sposobach.

1. Żydzi niemal wszyscy bawią się wypalaniem i przedawaniem Gorzałek, na co niemal połowa Zboża wytraca się, a zatym połowa Drożyzny przyczynia się, a za przyczynieniem połowy Drożyzny, połowa głodu przybliża się, gdyby więc tę połowę szkodliwości Kraiowej zatamować, należałoby Radzie Nieustającej wydać Uniwersał zakazujący w całym Kraiu Żydom palenia i przedawania Gorzałek— Co uczynić Rada, że mogłaby nawet na Moccy Praw, których tyle jest, co nakazują Żydom bawienia się Rolą, lub pożytecznymi Kraiowi zabawami; gdy zaś Żydzi nie bawią się Rolą, ale szkodliwymi sposobami, bo przez palenie Gorzałek wytracają połowę Zboża, więc Rada Nieustająca na mocy takich Praw, a mająca jeszcze moc tłumaczenia Praw objaśnienia potrzebujących, śmiało mogłaby objaśnić wszystkie Prawa Żydów tyczące się, i z nich wyświecić, że palenie Gorzałek przez Żydów, jest

szkodliwe, a zatem powinno być zakazane, zwłaszcza teraz, kiedy już już tak blisko głód się przyświada— Ten zakaz jeśli nie mógłby być na zawsze rozciągnięty, przynajmniej byłby powinien trwać do póty, dopóki cena Zboża nie spadnie do zwyczajnej frzednich lat ceny.

2. Gdy nie jest, ani w mocy, ani sposobności naszey, zakazać wykupować Zboża za Granicę, uczynisz to co jest w mocy naszey, w mocy jest naszey tyle zachować Zboża w Kraiu, ileby mogło wystarczyć na zaffonienie od Głodu, a to przez skupienie w najtańszych miejscach zboża, i utrzymywanie tam Magazynów, dla samey tylko nagłej potrzeby Obywateli Kraiowych, nie zaś na przekup za Granicę; wtenczas zaś chyba możnaby sprzedać takowe Magazyny za Granicę, gdy nowe Zboża uczyniłyby powszechne niżenie ceny, do zwyczajnej lat frzednich— Skupowanie zaś te zboża najlepiej mogłoby się dopełnić, przez Skarby obojga Narodów za całą Superatę.

3. Jeśli zaś Skarby obojga Narodów, albo nie miały Superaty, albo mia-

ły ią na co pożyteczniej zego obrócić ,
albo wcale niechciały zatrudnić się tak-
wym sposobem ratunku Kraiu , tedy mo-
żnaby uformować iakie *Patryotyczne To-
warzystwo* (bez określenia liczby i Gatun-
ku Osób) któreby złożyło , wedle czyiey
sposobności i gorliwości , iakie Składki , i
z nich złożoną Summę , obróciło iedy-
nie na skupowanie Zboża, w celu nieprze-
dawania onego za Granicę , ale tylko Kra-
iowym Obywatelom w nagleyszey potrze-
bie zostaiącym , i to ieszcze za cenę niż-
szą, aniżeli byłaby w Targu— Za doczeka-
niem się zaś nowego zboża, Gdy cena przyi-
dzie do mierney pory, na ten czas toż To-
warzystwo będzie mogło sprzedać całkiem
te Zboże za Granicę , i za Summę sprze-
danego Zboża , rozpocząć iaki Handel, któ-
ryby mógł bez przerwania te Towarzy-
stwo utrzymywać i pomnażać , iako ie-
dyny sposób ratunku Oyczyzny od osta-
tniej nieszczęśliwości , to jest Karysty i
Głodu , znowu kiedy przydarzyć się mo-
gących.

Tego Towarzystwa iakie mogłoby być *Insti-
tutum* i Forma, oczekiwać będzie Powzię-
chność

Prus w Roku 1787. Miesiącach Kwie-
tniu, Maiu, Czerwcu, Lipcu i Sier-
pniu.

Zyta (a)	Łasztów	2,866.
Dito	Szepli	53.
	Pfzeni-	

(a) Ta tak znaczna kartya wyszłego Zy-
ta za Granicę, czyż nie powinna zawstydić
Zmudź że mając u siebie tak wielką kary-
stą Chleba, dozwoliła ogotocić się tak dale-
ko z niego, iż nie zakupiwszy tyle Łasz-
tów Zboża wypłaciła za Granicę--- Mo-
głoby zdać się to Xięstwo uformować dobro-
wolną iaką Składkę, lub Kompanią, i założyć
gdzieniaż Spławem Niemna Generalny Zmudż
ki Magazyn, i do niego skupować te Zboża,
lub Produkta, na których mu zbywa, a
pewnie nędzniejści tameczni Obywatele trafiliby
do niego, i z wdzięcznością nieśliby nie tyl-
ko opłatę swej potrzeby, ale i tak godziwy
zysk--- A ieśliby wszystkiego swoi Obywatele
i nie wykupili, za doczekaniem się pomyśl-
nych kiedy Urodzaiów, tedy pewnie Zagra-
niczni Kupcy sami przyjeżdżaliby po to wszy-
śko, co ten Magazyn uprzedził zakupem na
woią potrzebę. A gdy raz, drugi, i trzeci
zsmuszani zostaliby przyjeżdżać, poszłoby to
z czasem we zwyczaj, że nie my do nich, ale oni
do nas przyjeżdżaliby; a tym sposobem prze-
dawalibyśmy im tak, iak oni teraz od nas ku-
pują.

Tego

Pfzenicy	Łasztów	137.
Dto	Szefli	9.
Jęczmienia	Łasz:	81.
Dto	Szefli	1.
Owfa	Łasz:	51.
Gryki	Dto	1.
Grochu	Szefli	54.
Jagiel	Łasz:	7.
Dto	Szefli	2.
Siemienia	Łasz:	1,594.
Dto	Szef:	56.
Konopi	Łasz:	716.
Dto	Szew:	44.
Gorzycy	Dto	2.
		Maku

Tego sposobu gdy nie imiemy się, nie tylko na Zmudzi, ale i na wszystkich Sptawach Kraiowych, będziemy zawsze tak ubodzy, iak iesteśmy dotąd; a może przy takiej ciągłej kilkoletniej Drożyznie, i tegorocznym niemal powszechnym w całym Kraiu Nieurodzaiu, doznamy jeszcze i tej fatalności, ktorey doznali dawnieyszy nasi Przodkowie, co własne swe Zboża nazad z Zagranicy, we dwoynasób optacając, odkupować musieli, iak przypomina nam to czuły o Dobro Powszechne Uniwersał Rady w Roku 1785. wydany, a znajdujący się w Dzienniku przeszłorocznym fol. 365.

Maku	Dto	19.
Krup Gryczanych	<i>Łasz:</i>	5.
Cebuli	<i>Szef:</i>	20.
Kartofli	Dto	6.
Oleju	<i>Kuff:</i>	69.
Dto	<i>Beczek</i>	334.
Dto	<i>Garcy.</i>	7,720.
Wina Węgier:	Dto	130.
Smoły	<i>Beczek</i>	340.
Szmelcugi	Dto	1,216.
Potaziu	<i>Szyffun:</i>	3,813.
Dto	<i>Fafs</i>	296.
Popiołu	<i>Łasz:</i>	21.
Wapna	Dto	2.
Dto	<i>Szef:</i>	10.
Lnu	<i>Kamieni</i>	11,837.
Pakuł Lnianych	Dto	2,495.
Pięki	Dto	119,611.
Pakuł Piękowych	Dto	13,052.
Wetny	Dto	8.
Chmielu	Dto	448.
Wosku	Dto	73.
Dto	<i>Fun:</i>	10.
Łoiu	<i>Kam:</i>	3,043.
Szczeciny	<i>Kamień</i>	116.
Rogów Łosich	Dto	28.
		Łyk

Łyk Moczuly	Dto	240-
Pierza niedartego	Dto	17.
Brusław od sżni 3.	Kop	691.
Dto Dto	Sztuk	43.
Dto od Dto 4.	Kop	557.
Dto Dto	Sztuk	52.
Dto od Dto 5.	Kop	425.
Dto Dto	Sztuk	31.
Dto od Dto 6.	Kop	227.
Dto Dto	Sztuk	40.
Dto od Dto 7.	Kop	50.
Dto	Sztuk	15.
Dto od Dto 8.	Kop	84.
Dto Dto	Sztuk	55.
Dto od Dto 9.	Kopa	1.
Dto Dto	Sztuk	10.
Dto od Dto 10.	Dto	2.
Drzewa Parkanowego	Kop	449.
Dto Dto	Sztuk	22.
Dto Budynkowego	Kop	289.
Dto Dto	Sztuk	9..
Dto oplawin	Kop	141.
Dto Dto	Sztuk	40.
Kłód Sosnowych	Kop	25.
Dto Dto	Sztuk	18.
Tarcie Dto	Kop	46.
	Dto	

Dto	Dto	Sztuk	50.
Masztów		Dto	11.
Bukmasztów		Dto	11.
Szpirów		Dto	5.
Szułki Dębowey		Kop	2,946.
Dto	Dto	Sztuk	25.
Dto	Sosnowey	Kop	968.
Dto	Dto	Sztuk	59.
Drew Królewiec:		Gielni	1,203.
Dto opałowych		Dto	1,044.
Klepki różney		Kop	1,066. $\frac{1}{2}$.
Belek Dębowych		Sztnk	55.
Palów	Dto	Kop	17.
Dto	Dto	Sztuk	15.
Palek	Dto	Kop	14.
Dto	Dto	Sztuk	16.
Balów		Kop	5.
Dto		Sztuk	19.
Drzewa Krokwanego		Kop	9.
Drzewa Jasiono: grube.		Kopa	1.
Dto	Dto	Sztuk	17.
Dto	Dto	Dto	1.
Dto	Dto	Dto	5.
Dto Rykowego		Kop	53.
Dto	Dto	Sztuk	7.
Dto Grabowego		Kop	

Obřęczy rożnych	Dto	6567.
Dto Dto	Sztuk	30.
Dto Solowych	Kop	80.
Łat	Dto	77.
Tyczyn	Dto	36.
Sprych do Kół	Dto	120.
Rohoż	Xkow	35,977.
Krobek	Ładunków	2,218.
Powrozow Łyczanych	Buncików	944.
Talek	Kop	167. $\frac{1}{2}$.
Plotna na żagle	Sztuk	129.
Dto grubego	Dto	53.
Rogów Bydlęcych	Kop	5.
Dto Łosich	Kamieni	13.
Klamrów do Wicin	Dto	30.
Sker Wołowych	Sztuk	1,045.
Dto Jałowiczych	Dto	862.
Dto Cielęcych	Tachrow	31. $\frac{1}{2}$.
Dto Kozłowych	Sztuk	11.
Dto Zaięcych	Dto	110.
Dto Łosich	Dto	113.
Smufzek Baranich	Xków	16.
Nasion Ogrodowych	za Zło:	39.

Ewekta zaś tegoroczna przez też Komorę chy-
 ba późniewy udzielona będzie Publiczności, gdyż i
Dziennikowi tylo iest ielszeze przyobiecana. A-
 le

Ie obaczmy tym czasem, iaki mamy Handel
ze ścianą Turecką z następującej Specyfikacyi

— *Specyfikacya wyszłych z Kraiu Polskiego
pro Exito na Włoszczyznę Produ-
któw i Towarów Polskich, z Regestrów
Celnych, Komór Mohilów, Cekinówka,
i Raszków, z Lat trzech, to ieśl: 1784.
1785. i 1786. wyciągniona.*

Z Yta	Parowic	1,427. $\frac{1}{2}$
Pfzenicy	Dto	3497.
Jęczmienia	Dto	265. $\frac{1}{2}$.
Owśa	Dto	19.
Prośa	Dto	738.
Kaszy Jaglaney	Dto	100. $\frac{1}{2}$.
Szkła Półskiego	Dto	86. $\frac{1}{2}$
Garków	Dto	829.
Brusów	Dto	242.
Siemienia Konopnego	Korcy	77.
Maki Pfzenney	Dto	8098.
Dto żytney	Dto	42.
Masła	Fasiek	6007.
Oleiu Beczek	Beczek	91.
Miodu Przafnego	Dto	2,172.
	Prawa	

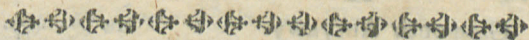
Piwa	Dto	55.
Smoly	Dto	156.
Dziegciu	Dto	84.
Zelaza Polskiego	<i>Cetnarów</i>	875. $\frac{1}{2}$.
Konopi	<i>Kamieni</i>	2119.
Lnu nieczeszanego	Dto	30,480.
Przędzy Konopney	Dto	39.
Wosku	Dto	29.
Łoiu	Dto	41.
Anyżu	Dto	166.
Prochu	Dto	135. $\frac{1}{2}$.
Skąpia Farby	Dto	244.
Tytiuniu Polskiego	Dto	3237.
Weretów Ruskich	<i>Buntów</i>	6285.
Werecinny	<i>Łokci</i>	3791.
Kożuchów prostych	<i>Sztuk</i>	28.
Skor Bydlęcych furo:	Dto	558.
Dto Kozłowy: wypra:	Dto	194.
Bydła Rogatego	Dto	315.
Koni	Dto	480.
Owiec i Kóz	Dto	6851.
Pszczół w Ulach	Dto	1520.
Płotna Konop: i Pacz:	Dto	16,768.
Sukna Kraiowego	<i>Poławów</i>	3685.
Powrozniczey roboty za Złotych		5274.

— *Specyfikacya weszłych do Kraiu Polskiego pro Consumo Produktów i Towarów Wołoskich z Regestrów Celných Komor Mohilów, Cekinowka i Raszków z lat trzech, to iest: 1784. 1785. i 1786. wyciągniona.*

S oli Wołoskiey	Cetnarów	377,027.
Dito białey	Dto	141.
Anyżu	Kamieni	11,440.
Bobków	Dto	552. $\frac{1}{2}$.
Ładanu	Dto	571.
Pestranu	Dto	10.
Skąpia Farby	Dto	2,224.
Wosku	Dto	694.
Łoju	Dto	1,075.
Swiec Łoiowych	Dto	420.
Wielny	Dto	11,496.
Wołów i Krów	Sztuk	16,536.
Wypustków	Dto	4,062.
Koni	Dito	6,008.
Swini Wołoskich	Dto	70.
Owiec i Kóz	Dto	5,134.
Kożuchów Baranich	Dto	12,672.
Fotów Wołoskich	Dto	8251.
	Bor-	

Borty Farbistej	Dto	1,226.
Paśów Wołoskich	Dto	2,043.
Płotna Konop: i zgrze:	Dto	185.
Skór bydlęcych	Dto	2,906.
Dto Końskich	Dto	497.
Dto Jelenich i Sarn:	Dto	64.
Dto Kozło: i Cielec:	<i>Par</i>	636.
Merluszki	Dto	2,904.
Skór Baranich	<i>Buntów</i>	20,980.
Dto Zaięczych	Dto	7,467.
Chmielu	<i>Korcy</i>	112.
Sliw suchych	Dto	7,637.
Orzechów Wołoskich	Dto	4110.
Ryb świeżych solon:		
i wędzonych	<i>Tarowic</i>	805.
Čebuli	<i>Xkow</i>	49.
Miodu Przasnego	<i>Beczek</i>	10.
Sera Wołoskiego	<i>Dzieżek</i>	399.
Wina Wołoskiego	<i>Baltów</i>	396.

Tymczasem korzystamy z wiadomości Handlu tych dwóch Scian, nim korzystać będziemy mogli ze wszystkich, jeśli nieco Kwartał, to przynajmniej co Rok, iak już ma nadzieję *Dziennik Handlowy* przyślugać się takowemi wiadomościami z powodu ułatwić się już mających w tym trudności.

III.

O Fabrykach Kraiowych.

— Fabryka Gisserska w Warszawie do wyrzynania na stali Liter, wylewania onych z Materiału Kraiowego Pism wszelakiego rodzaju i gatunku do Drukarni, iako też i Not muzycznych drukowania.

TA Fabryka rozpoczęta jest w Roku 1777. przez Piotra Zawadzkiego tém samym osobliwsza, że przez rodowitego Polaka. Potrzeba i pożyteczność oney w Kraiu iak jest wielka, miarkować można z robót iey, któremi napelnia kraiowe i zagraniczne nawet Drukarnie, a dla lepszego przekonania specyfikuią się tu te Drukarnie, które biorą Druki z tey Fabryki.

1. Drukarnia Akademicka Wileńska.

Charakteru Politycznego na Arkuszy - 3.

Mytlu Antykwy - - - Ditto - 4.

Ditto Kursywy - - - do - 2.

Scholastyki większey Antyk: do - 10.

Dto Kursywy - - - do - 4.

Scholastyki mniejszey Anty: do - 12.

Kursywy - - - do - 3^{1/2}.

Wrzesień 1787.

Hh

Gar-

Garmontu Antykwy	-	do	-	7.
Kursywy	-	do	-	3 $\frac{1}{2}$.
Petytu Antykwy	-	do	-	7.
Kursywy	-	do	-	3 $\frac{1}{2}$.
Akkomodacyi do Pism, Liter				
początkowych, czyli Wersa-				
lików rozmaitego gatunku <i>Kamieni</i>				
-				
8.				
2. <i>Drukarnia Wileńska Piarska.</i>				
Charakteru Politycznego na <i>Arkuszy</i>				3.
Scholastyki większey Anty:	Dto	-		10.
Kursywy	-	do	-	3 $\frac{1}{2}$.
Scholastyki mnieyszey Anty:	do	-		10.
Kursywy	-	do	-	3 $\frac{1}{2}$.
Akkomodacyi do Pism, Liter				
początkowych - <i>Kamieni</i>				
-				
7.				
3. <i>Drukarnia Bazyliańska Wileńska.</i>				
Charakteru Politycznego na <i>Arkuszy</i>				3.
Mytlu Antykwy	-	Dto	-	5.
Kursywy	-	do	-	2.
Scholastyki większey	-	do	-	7.
Kursywy	-	do	-	3.
Scholastyki mnieyszey	-	do	-	9.
Kursywy	-	do	-	3 $\frac{1}{2}$.
Garmontu Anty:	-	do	-	6 $\frac{1}{2}$.
Kursywy	-	do	-	3 $\frac{1}{2}$.
Paragonu Ruskiego	-	do	-	9.
Mytlu Ruskiego	-	do	-	7.
Akkomodacyi do Pism, Liter				
początkowych - <i>Kamieni</i>				
-				
7.				
4. <i>Druk.</i>				

4. *Drukarnia Nadworna Słonimska.*
 Scholastyki mnieyszey An: na *Arkuszy* 3.
 Kursywy - - - Dto - 1 $\frac{1}{2}$.
5. *Drukarnia zakordonowana Mobilowska.*
 Charakteru Politycznego na *Arkuszy* 3.
 Scholastyki mnieyszey Anty: Dto - 7.
 Kursywy - - - do - 3.
 Petytu Antykwy - - - do - 4.
 Kursywy - - - do - 2 $\frac{1}{2}$.
 Akkommodacyi do Pism, Liter
 początkowych - - *Kamieni* - 3.
6. *Drukarnia zakordonowana Połocka.*
 Mytlu Antykwy - na *Arkuszy* - 3 $\frac{1}{2}$.
 Kursywy - - - Dto - 1 $\frac{1}{2}$.
 Scholastyki mnieyszey Anty: do - 5.
 Kursywy - - - do - 2 $\frac{1}{2}$.
 Akkommodacyi do Pism, Liter
 początkowych - - *Kamieni* 5.
 Garmontu Antykwy - na *Arkuszy* 4 $\frac{1}{2}$.
 Kursywy - - - do - 2 $\frac{1}{2}$.
7. *Drukarnia Supraślska XX. Bazylianów.*
 Cyseronu Antykwy na *Arkuszy* 7.
 Kursywy - - - Dto - 3.
 Parangonu Ruskiego - - do - 8.
 Akkommodacyi do Pism, Liter
 początkowych - - *Kamieni* - 5.
 Hh 2 8. Dru.

Arkusz zajmuie Kamieni 4.

8. Drukarnia Nadworna Siemiatycka.			
Mytlu Antykwy	-	na Arkuszy	2.
Kursywy	-	Dto	$\frac{1}{2}$.
9. Drukarnia Piarska Warszawska.			
Charakteru Politycznego		na Arkuszy	3.
Scholastyki większey Anty:		Dto	8.
Kursywy	-	do	3.
Liter początkowych	-	Kamieni	3.
10. Drukarnia po Jezuicka Warszawska.			
Scholastyki większey Anty:		na Arkuszy	7.
Kursywy	-	Dto	3.
Mytlu Antykwy	-	do	4.
Kursywy	-	do	2.
Scholastyki mnieyszey Anty:		do	8.
Kursywy	-	do	3.
Charaktaru Politycznego		do	3.
Garmontu Antykwy	-	do	6.
Kursywy	-	do	3.
Petytu Antykwy	-	do	6.
Kursywy	-	do	$2\frac{1}{2}$.
Akkommodacyi do Pism, Liter			
rozmaitego gatunku	-	Kamieni	7.
11. Drukarnia Warszawska Dufourowska.			
Charakteru Politycznego		na Arkuszy	3.
Scholastyki mnieyszey Anty:		Dto	14.
Kursywy	-	do	5.
Garmontu	-	do	7.
Kursywy	-	do	3.

Akkom-

- Akkommodacyi do Pism, Liter
początkowych - - Kamieni 10.
Paragonu Ruskiego na Arkuszy 16.
12. Drukarnia Warszawska Missyonarska.
Charakteru Politycznego na Arkuszy 3.
Scholastyki większey Anty: Dto 7.
Kursywy - - - do 3.
Liter początkow: i. Garmontu Kam: 4.
13. Drukarnia Warszawska Grółowska.
Scholastyki mnieyszey - Kamieni - 8.
14. Drukarnia z Kantoru Loteryi.
Scholastyki więk: i Petytu Kamieni 14.
15. Drukarnia Krakowska Gróblowska.
Cyceronu Antykwy na Arkuszy 6.
Kursywy - - - Dto - 3.
16. Drukarnia Kaliska.
Scholastyki mnieyszey, Garmon-
tu, Scholastyki większey, Ak-
kommodacyi Pism, Liter począ-
tkowych - - - Kamieni - 15.
17. Drukarnia Łowicka.
Scholastyki mnieyszey Ant: na Arkuszy 6.
Kursywy - - - Dto - 3.
Akkommodacyi Pism, Liter po-
czątkowych - - - Kamieni - 4.
18. Drukarnia Reformacka NN.
Scholastyki mnieyszey Ant: na Arku: 6.
Kursywy - - - Dto - 3.

Liter początkowych, Akkommo-
dacyi Pism - - - Kamieni - 3.

19. *Drukarnia Lubelska.*

Charakteru Politycznego *Kam:* 10. *Fun:* 2.

Mytlu Antykwy - Dto 20. Dto 24.

Kursywy - - - do 7. do 23.

Scholastyki większey do 16. - 2.

Kursywy - - - do 7. do 4.

Scholastyki mniey: *Ant:* do 30. do 22.

Kursywy - - - do 9. do 27.

Garmontu Antykwy do 14. do 20.

Kursywy - - - do 6. do 27.

Akkommodacyi różnych ga-
tunków - - - do 6. do 4.

Początkowych Liter wię-
kszych i mniejszych do 7. - -

Aspektów, czyli znaków
do Kalendarza Astronomi-
cznych - - - do 7. - -

*Rachując tedy na Arkusz ie-
den Kamieni 4. wydała od po-
czątku założenia swego ta Fabry-
ka różnego gatunku Towarów
Drukarskich in Summa - Kami: 331. Fun: 7.*

— Z tej Specyfikacyi wypada wiadomość wiele
Drukarni w Kraini znayduie się.

W Krakowie - - - - 5.

W Sandomierzu - - - - 1.

W Prze-

W Przemyśle	-	-	-	1.
W Częstochowie	-	-	-	1.
W Kaliszu	-	-	-	1.
W Poznaniu	-	-	-	2.
W Łowiczu	-	-	-	1.
W Warszawie	-	-	-	7.
W Lublinie	-	-	-	1.
W Nowym-Dworze w Dobrach Xiążę-				
cia Jmci Poniatowskiego Podskar-				
biego Litew:	-	Zydowska		1.
W Poczaiowie	-	-	-	1.
W Berdyczowie	-	-	-	1.
W Supraślu u XX. Bazylianów	-			1.
W Grodnie	-	-	-	1.
W Wilnie	-	-	-	3.
W Nieświeżu	-	-	-	1.
W Słonimie Nadworna, ale zamknięta				1.
W Siemiatyczach Nadworna	-	-		1.
W Łucku u XX. Dominikanów	-			1.
In Summa Drukarni w Kraiu	-			32.

— *Fabryka Kraiowa Not Muzycznych.*

TEnże sam rodowity Polak odrzyna i odlewa Noty Muzyczne i Choralne, która to Fabryka iak iest osobiwsza wniesć można ztąd, że dotąd nikt iey ieszcze w caley

całey Polsce nie robił, a iak pożyteczną, dociec możnaby z kalkulacyi Rachunków Celnych, ieśli takie rzeczy tam zapisują się, a ieśli nie zapisują się, (iak niewidzę nawet tego gatunku w Taryffach Kraiowych, tedy możnaby obrachować, wiele w Kraiu) Panów trzyma Kapeli, na te Kapelie wiele się zprowadza Not Muzycznych z Zagranicy? A małoż to iest tych kompozytorów, cò to wymyślą iaką nową sztukę Muzyczną, i do expensy Panów przyprowadzają, ażeby one kazali rznąć na blachach za Granicą? &c. Wszystkie takie mniej potrzebne expensa zostałyby się w Kraiu, gdyby tego tak talentowanego Człowieka użyto do tej roboty; ale wątpić potrzeba, ażeby użyty był dla tego samego, że iest Polak, bo gdyby przy takim talencie, a był Cudzoziemcem, iużby do tych czas, nietylko że użyty byłby do tego, ale nawet znalazłby na wsparcie kosztów do tego służących, i Pensye, i Protekcyę, i Rekkommendacyę, na czym wszystkim że mu zbywa, musi tak piękny Talent mieć w zarzuceniu, i żałować, że się urodził Polakiem. Gdyby zaś całe Publicum Polskie przekonało się o istocie tego Talentu, umyślił *Autór Dziennika* swoim kosztem kazać wydrukować Wzór takowych Not Muzycznych, i dla publiczney wiado-

W Z O R

*Not Nowo - oderzniętych Choralnych i Muzycznych przez Piotra Zawadzkiego
Gissera w Warszawie, Roku 1787.*

*Tur ris for tis si ma No men Do mi ni, in i pso
spe ra vi, & ad ju tus sum
Ve ni Cre a tor Spi ritus, men tes tu o rum vi si ta; Imple
su per na gra ti a. Que tu cre a sti pe cto ra.*

Menuet

Ten Wzór może każdego przekonąć o znaczney pożyteczności tego Wynalazku, mocą którego już niebyłoby potrzeba na każdą nową Sztukę Muzyczną sztychować znacznym Expensem Blach Miedziannych, nigdy już odmienić się niemogących, ale gdyby nayosobliwsze Kompozycye można iak chcąc układać, z Sztuczek w tym Wzorze zamkniętych, a jeśli by iakiey Sztuczki i brakowało do iakiey osobliwszey Kompozycji, tedy łatwo będzie dorznić onę temu Wynalazekowi, który potrafił taki Wzór wyrznić. eżeli tu jest iaka omyłka Muzyczna, to nie jest winien Gisser, ale Muzyk, bo Gisser tak wyrznie, ak napisze Muzyk.

wiadomości umieścić w *Dzienniku* przy Artykule Fabryk iak następuje.

— *O Nowey Fabryce Sukienney w Krakowie*
Doniesienie.

Mości Autorze Dziennika Handlowego.

GOrliwość W Mość Pana o Dobro Publiczne, iest mi powodem do niniejszego pisania, i doniesienia W Mość Panu, iż tu u nas w Krakowie Jmość Xiądz Hrabia Wacław Sierakowski Kanonik Katedralny Krakowski nie z powodu iakowego zysku, ale końcem Dobra Miasta tego, iego zaludnienia, i zapomożenia nędznych Ludzi, swoim własnym sumptem obiawszy Dom pusty Cektauz pospolicie zwany, na Ulicy Szpitalney będący, ze wszystkim wyreperował, i do niego Fabrykę Sukien, wraz z Jmcią Panem Janem Frysztackim Kupcem, wprowadził; gdzie włóczegów do roboty zdatnych, iako też winowayców na więzienie Dekretami wskazanych, osadza, których przyzwoitym opatruiąc pożywieniem, prząść ich uczyć każe, a przeto wyczyszcza Miasto z Próźniaków (którzy częstokroć nie chcąc przez lenistwo na przyzwoite robić po-

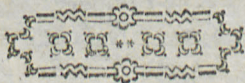
pożywienie, ostatnich chwytają się środków, a tak nietylko sobie, lecz i Obywatelom w majątkach czynią pokrzywdzenie) i im dalszy sposób do życia podaje. — O czym iżby dokładnie Publiczność uwiadomiona była, i inne Osoby zagrzewały się do podobnych czynienia przysług Publiczności, prozbą moją jest, iżbyś to WMość Pan w swoim umieścić raczył *Dzienniku*. Za co biorąc obowiązek wzajemności, wyznawam się bydź z przyzwoitym szacunkiem *Autora Dziennika Handlowego*. — Onufry Skorczyński. Dat z Krakowa 2787. Wrześ: 29,

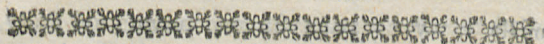
— *Zapytanie Dziennika dla czego Fabryka Sukienna Warszawska, podobna niniejszey Krakowskiej, tak prędko upadła?*

Z Okazyi tak pożytecznego Doniesienia o Fabryce tey nowej Krakowskiej, przychodzi mi myśl zapytania się publicznego o upadek podobney Fabryki Warszawskiej, w podobnymże zamiarze założoney, bo żebracy do niey byli zabierani, końcem oczyszczenia Warszawy od tego ciężaru.

Fabryka ta Warszawska tak już była szczęśliwa w początkach swoich, że już miała

miała i wyznaczoną Summę pewną od Rady Nienstaiącey, i Państwo znacznie się do tego Domu składali, i ten Dom już był znacznie zaporządkowany, i Gatunki pierwiastkowe tey Fabryki już dawały się widzieć, i przez Cudzoziemca nawet ten tak pożyteczny wynalazek był wymyślony; przecież nic to niepomogło, Fabryka ustala, żebracy rozpuszczeni, Dom sprzedany. — Dla czego by ta tak pożyteczna rzecz nagle upadła, chociaż siedzę w Warszawie, dopytać się prawdziwey przyczyny nie mogę. Pytam się więc tym Publicznym Pismem cały Powszechości Warszawskiej o istotną przyczynę upadku tak pożytecznego wynalazku, niech kto odkryje ten sekret, a jeśli pokaże się z tego odkrycia czyi błąd, azali niemożna będzie onego poprawić, i znowu przywrócić tak pożyteczny wynalazek? zwłaszcza, że w Warszawie z pomiędzy 96,000. Ludzi, ledwo nie połowa jest w różnych Klassach Proźniaków, z których iedni mogliby w tey Fabryce robić, drudzy za to, że są Proźniakami, pewne składki do niey dawać.

IV.

O Transporcie Splawnym.

— *Wiadomości Autentyczne o Kanale Muchawieckim łączącym Pinę z Muchawcem.*

— Kanał Muchawiecki iak iest długi, szeroki, głęboki, z następujących wiadomości można się nauczyć.

Gazeta Drukowana Warszawska 1784. Nro: 79. tak mowi o tym Kanale.

DNia 4. Września 1784. Król Jmość
 „ stanąwszy w Horodku Dobrach
 „ swych Stołowych, szedł oglądać Kanał ko-
 „ sztem Rzpltey bity, który dwie Rzeki Pinę
 „ i Muchawiec łączy, na ośm mil wdłuż
 „ przez Bagna rznięty, na 20. Łokci Litew-
 „ skich szeroki, i dość do noszenia wiel-
 „ kich Statków głęboki, dający Obywatelom
 „ Pińskim i Brzeskim sposobność sprowa-
 „ dzania swych Produktów do Gdańska, oraz
 „ grunta okoliczne bagnaiste znacznie osusza-
 „ iący i pożyteczne czyniący Tym Kanalem
 „ dawniey niecoprzyszły Statki z Pińska do
 „ Warszawy, a teraz Batt Królewski tymże
 „ Kanalem z Pińska do Horodca iest spro-
 „ wadzo.

„ wadzony. Stał na brzegu Statek z iedne-
 „ go grubego Dębu wyrobiony, do nosze-
 „ nia 30 Ludzi zdolny, (a) mający nad sobą
 „ Baldakin, i miejsce po szrodku dla Kró-
 „ la Jmci do siedzenia wygodne, na koło
 „ zaś, Ławy, suknaem błękitnym obite, Cho-
 „ rągiewkami ozdobiony, Sternik zaś i 4.
 „ Maytkowie przybrani byli po Hollender-
 „ sku, w białe suknie z pasami z różowey
 „ kitayki. Wsiadł do niego Nayiaśniejszy
 „ Pan z swą poczęści assystencyą, (inni
 „ zaś w drugim znaydowali się Statku) i
 „ płynął blisko ćwierci mili aż do drugiey
 „ Słuzy; tymczasem zaś, oba Kanału brze-
 „ gi niezmiernym ludem były okryte; i
 „ przypatrzwszy się temu zak pożyteczne-
 „ mu za Panowania swego otworzonemu Ka-
 „ nałowi, nazad powrócił, i na znak ukon-
 „ tentowania swego, z tey pilney i dosko-
 „ nałey roboty, złotą emaliową z Portre-
 „ tem

(a) Ta wygoda, którą Kraiowi naszemu Natu-
 ra dała, że możemy mieć drzewa tak gru-
 be, warta zastanowienia Gospodarowania
 naszego, ażebyśmy na próżno niewytraca-
 li tak grubego Drzewa, za które może-
 my Zagranicą znaczne brać Pieniądze,
 co pożyteczniej byłoby, aniżeli na Sta-
 tki psuć one.

„tem swym Tabakierą, znacznego Wete-
 „rana i biegłego tey sztuki Indżyniera J. Pa-
 „na *Szultens* udarował.

„Przybywszy Nayiaśnieyszy Pan do
 „Kozłakowicz Wioski J. Pana Korzeniew-
 „skiego Regenta Litt: nad brzegiem Rze-
 „ki Piny o pół mile od Pińska leżącej,
 „wsiadł z swym Dworem do przygotowa-
 „nych wygodnych, i pięknie przyozdobio-
 „nych pod Baldakinami Statków. Płynął
 „Nayiaśnieyszy Pan Piną, która Statkami
 „assystujących Obywatelów, a iey brzegi
 „niezmiernym radosnym Ludem były okry-
 „te. Cała Pancerna Brygada Kawaleryi Na-
 „rodowey brzegami konwoiowała, a rozsta-
 „wione od miejsca do miejsca Armaty;
 „Przybycie Monarhy Pińskowi ogłaszały,
 „którego potym zbliżającego się, po go-
 „dzinney żegludze ku Miastu, wszystkich
 „Kościołów Dzwony, i leżące na Zamko-
 „wych Wałach Działa nie przestannie wi-
 „tały. W tey assystencyi, tudzież Urzę-
 „dników Powiatowych płynął Nayiaśniey-
 „szy Pan do Pińska w wspaniałey owej
 „Nawie, *Bucentaur* zwaney, z Słonima
 „umyślnie, iuż wodą, iuż lądem szesnastą
 „Wołmi sprowadzoney.

Po takiey wiadomości z Gazety Pu-
 bliczney o zdatności do Spławu Kanału Mu-
 cha-

chawieckiego i Rzeki Piny, nauczyć się można jeszcze, i jakie były, i jakie są jeszcze zawady tak na tym Kanale, iako i na Rzekach Pinie i Muchawcu.

Jakie były zawady w Roku 1784. na tym Kanale i Rzekach pomienionych, wiedzieć można w *Dzienniku* na Karcie 293. — i 300. Z tych pomienionych zawad, które się już ułatwiły, a które są jeszcze, nauczyć się można z następującego *Rapportu do Dziennika Handlowego*.

— *Rapport do Dziennika o Splawieniu 4. Szubalei ładownych z pod Czarnobyła do Brześcia.*

„**P** Rzeczytałem Opisane drogi wodney z Pińska do Warszawy, i przeszedłem na Kanale Muchawieckim, i samym Muchawcu w *Dzienniku* podane w Roku nieyszym na kar: 193. konfrontowałem zawady doznane na tymże Kanale i Muchawcu, przezemnie samego w Splawieniu 4. Szubalei, z których większe potrzebowały miary wodney 5. pędzi, czyli 2 łokci nie zupełnych. — Prawie wszystkie też same haty, czyli gajenia Rzeki znalazłem, które mi już tyle nie przeszkadzały, ile
„ że

„ że były przez przechodzące wprzód drze-
 „ wo szerzey przerwane. — Dziełem po-
 „ winnymby to było, iżby Kommissya Skar-
 „ bowa Litewska, częstsze Rewizye, w
 „ wyeterminowanym czasie, swoim Officya-
 „ listom nakazała, a sprzeciwiających się
 „ Prawu Dziedziców tych Hatów, ukarała.
 „ Sądzę więc łatwe zarządzenie tym prze-
 „ szkodom

„ Ale *Bilin* minawszy, wody braknąc
 „ poczęło tak dalece, że z *Szuhalei* mający na
 „ sobie Korcy 100. Końcy 24. nadebrać
 „ musiałem na *Muchawcu*.

„ Równie niżej już za *Horodcem* miary
 „ nie dostawało, któremu zaradziło się, że
 „ Wiosłami *Nurt* na piędz prawie kopać
 „ przyszło.

„ Most był przeszkadzający w *Kobry-*
 „ *niu*, a niżej *Muchawca* pod *Bulkowem*,
 „ gdzie po za przeszłoroczna woda przer-
 „ wała Groblę w kilku miejscach, i tym,
 „ przez szerszy *Nurt*, płytszym go zrobi-
 „ ła, iż mi miary brakło, w czym mi ko-
 „ pać się potrzeba było.

„ Pale Mostów zniesionych u *Grobli*
 „ teyże, w wodzie do pół ukryte.

„ Na tych 4 *Szuhaleiach* z pod *Czar-*
 „ nobyla o kilkanaście mil od *Kiiowa* leżą-
 „ cego prowadziłem:

„ *Zela-*

„Zelaza Soszników - *Sztuk* 2500.
 „aż do Horynia, w Horyniu do-
 „ładowało się.
 „Krup Jaglanych i Grycza: *Korcy* 120.
 „Słoniny - - - *Polci* 20.
 „Płotna grubego - *Łokci* 2000.
 „Wodki - - - *Garcy* 2000.
 „Z takiego ładunku wnosić można o
 „wielkości tych Szuhalei.

„To wszystko było przyprowadzono
 „aż do Brześcia, gdzie Zelazo i Wodkę
 „złożono, i te 3. Szuhaleie mnieysze na-
 „ładowane żytem, nazad do Pińska powró-
 „ciły. — Czwartą zaś większą Szuhaley z
 „Krupami i Słonią, wysłaną została do
 „Warszawy, ale na Bugu pod Janowem na
 „Dębie w wodzie leżącym rozbiła się, i z
 „tey przyczyny ładunek pomieniony na
 „Łyżwę przeładowany, z dodatkiem: Dzieg-
 „ciu Garcy 100. — Wełny Kamieni kilkana-
 „ście. — Płotna grubego Łokci 100. przypro-
 „wadzone zostało do Warszawy, gdzie sprze-
 „dano wszystko prócz Wełny, którą nazad
 „wzięto, i na tę samą Łyżwę naładowano na
 „powrot Soli Pruskiej Beczek 110.^{pp} —
 Tak doniosł o tym w Miesiącu Lipcu 1787.
 pewny Obywatel Woiewodztwa Brzeskiego Lit.
 osobiście Dziennikowi Handlownemu.

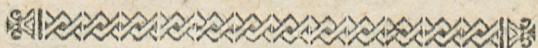
Te pozostałe ieszcze zawady w tym Rapporcie wyszczegulnione, że nie są na wielkiej przeszkodzie do płynienia znacznieyszym iuż Statkóm, nauczyć się można z następuiącego doniesienia do Gazety Drukowaney Warszawskiej podanego. Z *Pińska* Dnia 22. Sierpnia 1787- Roku Gazeta Nro: 69.

„Z wielką radością uyrzeliśmy pier-
 „wszy raz na Kanale Rzeczypospolitey, ie-
 „den z Statków naywiększych J. Pana La-
 „skowskiego Podczaszego Brzes: Soli do
 „100. Beczek na sobie mający, ze Gdań-
 „ska przybyły. Jest to pierwszą szczęśli-
 „wą próbą przyszłych pożytków, które
 „Kray z złączenia Piny z Muchawcem obie-
 „cywać sobie może, iest oraz nayżywszą
 „pobudką do nieśmiertelney wdzięczności
 „Nayiaśnieyszemu Panu, który to pomyśl-
 „nie uskutecznił, co dotąd od czasów ie-
 „szcze Władysława IV. było Proiektem.

Prócz tego Doniesienia, ma *Dziennik Handlowy* Rapport, że z *Pińska* tą nową drogą spławności, iest spuszczone:

1. Drzewo Towarne kilkanaście Kop Brus-
 sów JW. *Korzeniewskiego* Kasztelanica
Zakroczymskiego, do Gdańska.

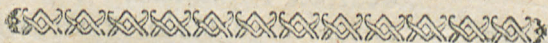
2. W. Weyna Pułkownik, spławił z Pińska do Warszawy kilka Statków z różnemi Towarami tamecznemi, a wzięwszy z Warszawy na też same Statki Sól, zaprowadził aż w Pińskie.

V.

O Transporcie Lądowym.

O Transporcie Lądowym nic niema w tym Miesiącu doniesionego.

VI.

O Jarmarkach Kraiowych.

— *Tabella Jarmarków Dziennikowi wiadomych w Listopadzie przypadających porządkiem Datt ułożona.*

Dnia 6. Listopada Jarmark na S. Demetriusz Ruski w Pawołoczy za Berdyczowem mil 6.

D. 11. List: Jarmark na S. Marcin w Berdyczowie w Woiewodztwie Kiiows;

li 2

D. te-

- D. tegoż — Jarmarn na toż Święto w *Gdańsku*.
- D. tegoż — Jarmark na toż Święto w *Jarocznie* w Woiewodz: Kalisk:
- D. tegoż — Jarmark na toż Święto w *Kraśniku* w Woiewodz: Lubelskim.
- D. tegoż — Jarmark na toż Święto cztero-Niedzielny w *Nowym-Mieście* w Woie: Raws: nad Rzeką Pilicą
- D. tegoż — Jarmark na toż Święto w *Widawie* w Woie: Sieradz: mil 8. od Piotrkowa.
- D. 12. — Jarmark w Poniedziałek po S. Marcinie w *Babimoście* w Woiewodztwie Poznańskim.
- D. 19. — Jarmark na S. Michał Ruski w *Szumsku* mil 4. od Wilna.
- D. tegoż — Jarmark na toż Święto w *Zaleszczykach* na Pokuciu.
- D. 25. — Jarmark na Świętą Katarzynę w *Częstochowie* w Woiewodz: Krakowskim nad Rzeką Wartą
- D. 30. — Jarmark na S. Jędrzey w *Min-sku* w Litwie.
- D. tegoż — Jarmark na toż Święto w *Stani-sławowie* na Pokuciu.

Może jest i więcej Jarmarków w Kraiu w tym Miesiącu przypadających, ale że o nich Właściciele nie raczą donosić do te-

go Dzieła, przeto niewiadomość onych przed Publicznością nie iest z winy *Dziennika Handlowego*, ale z winy nie donoszących. — Powtarza zatym *Dziennik Handlowy* chęć swoją umieszczania darmo Doniesień o Jarmarkach, ieśli kto zechce wczesnie Miesiącem, lub dwoma, przed przypadnieniem onych, donosić.

VII.

O Miastach Kraiowych.

Dalszy ciąg Numerowania Warszawy.

85. *Ulica Mokotowska.*

Nro:

- 1655. D. Karwowski.
- 1656. D. P. Hanfelta.
- 1657. D. Brylskiego.
- 1658. D. Grybła.
- 1659. D. P. Susona. Tapicera J. K. M.
- 1660. D. Jękowskiego.
- 1661. D. Skłodowskiego.
- 1662. K. Piorowicza.
- 1663. D. Kroaze.

1664.

1664. Plac pusty.
 1665. D. Mamińskiego.
 1666. Offi: W. Ryxa Star: Piasec:
 1667. D. J. W. X. Smogorzewskiego.
 1668. Offi: P. Dębowskiego.
 1669. D. P. Mietlickiego.
 1670. D. Zawadzki.
 1671. K. P. Osekowskiego.
 1672. K. i D. Prela.
 1673. D. P. Giżycki.
 1674. D. Kampioniego.
 1675. D. P. Locińskiego.
-

86 *Ulica Hoża.*

Nro:

1676. K. Kamińskiego.
 1677. D. P. Glazera.
 1678. D. Rudnickiego.
 1679. D. Krakowskiego.
 1680. D. W. X. Jakukiewicza K. W.
 1681. D. P. Wyszynskiego.
 1682. D. Dąbrowskiego.
 1683. D. Kuszmińskiego.
 1684. D. Grodzkiego.
 1685. Ogr: Rzembołuskiego.
 1686. D. Sulugowskiego.
-

87. *Ulica Wilcza.*

Nro:

- 1687. D. Filipowskiego.
- 1688. D. Krogulskiego.
- 1689. D. Konopki.
- 1690. D. Pałacowskiego
- 1691. D. P. Trzaski.
- 1692. D. Karkietty.
- 1693. Plac pusty.
- 1694. D. Kalinowski.
- 1695. D. Grodzkiego.
- 1696. D. Kukawskiego.
- 1697. D. Sukcess: Michałowskich.
- 1698. D. Tywolskiego.
- 1699. D. Poptawskiego.
- 1700. Plnc JW. Bielińskiego. P. W. K.
- 1701. D. Olszańskiego.
- 1702. D. Makowskiego.
- 1703. D. Sukcess. Kozłowskich pusty.
- 1704. D. pusty Lau.
- 1705. D. Kurkowskiego.
- 1706. D. P. Kuźmińskiego.
- 1707. D. Rubinkiewicza.
- 1708. D. Nowakowskiego.
- 1709. D. Szczygieski.
- 1710. D. Makulskiego.
- 1711. D. Kowalskiego.

88. *Ulica Krucza.*

Nro:

1712. D. Wierzbickiego.

89. *Ulica Alea.*

Nro:

1713. Offi: J. K. Mci po XX. Bazylianach.

1714. D. W. Graffa de Tomatis.

1715. Offi: J. K. Mci.

1716. D. X. Pachowicza P. U.

1717. D. Tegoż.

1718. D. J. O. X. Lubomirski M. W. K.

1719. Plebania Ujazdowska.

1720. * Pałac Belweder J. K. Mci.

1721. Chałup 9. na Ujazdowie.

1721. Chałup 7. Ditto.

1722. D. Klebusia.

1723. D. W. Szydłowskiego Chor: Nurs:

90. *Ulica Wieyska.*

Nro:

1724. Plac J. W. Bielińskiego.

1725. Ogr: P. Tremo.

1726. * Pałac W. Orsetego.

1727. D. Naübertowy.

1728. Plac J. O. Xcia Poniatowskiego P. L.

1739. * Pałac W. Zapolskiego Szabm: J. K. M.

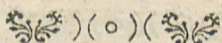
1730. *Pałac J. O. Xcia Poniatowskiego P. K.
 1730. D. i Ceg: Tegoż.
 1731. K. Ebenstrayt.
 1732. D. Chinowskiego.
 1733. D. P. Nowosielskiego.
 1734. D. Zgierczyńskiego.
 1735. D. Nowaczyńskiego.
 1736. D. Rożańskiego.
 1737. Offi P. Merliniego. Budow: Rpltey
 1738. D. i Bro: Zaydowy.
 1739. D. Rudnickiego.
 1740. D. Łabęckiego.
 1741. D. Kwiatkowskiego.
-

91. *Ulica Xiążęca.*

Nro:

1742. D. Chomińskiego.
 1743. D. Wilczyńskiego.
 1744. D. Brześciańskiego.
 1745. D. Grabowskiego.
 1746. D. Tomaszewicza.
 1747. K. Blaszkowskiego.
 1748. K. Suchońskiego.
 1749. D. P. Merliniego B. R.
 1750. D. i Bro: Sołmińskiego.
 1751. *Pałac J. W. Podoskiego K. M.
 1752. D. Wagnerowy.
-

92. *Uli-*

92. *Ulica Koszyki.*

Nro:

1753. P. J. K. Mci.

93. *Ulica Nowowieyska.*

Nro:

1754. D. J. K. Mci.

1754. D. J. K. Mci.

64. *Ulica Piękna.*

Nro:

1755. *Pałac J. O. X. Poniatowskiego P. W. L.

1756. Offi: W. Wędorff G.

1757. Offi: P. Teppera. Bank: Wars;

1758. D. P. Świętkiewicza.

1759. D. J. K. Mci.

1760. D. J. K. Mci.

95. *Ulica Okopowa.*

Nro:

1761. * Pałac P. Baczerellego.

1762. D. 2. dla Officyal: Skarb:

1763. Folwark Ujazdowski.

Następnie 96. *Ulica Świętoirska, o czym później.*

— O Stanie niniejszym Miasta Pińska.

Miało Pińsk za Czasów ieszcze Udziel-
nych Xiążąt Litewskich ufundowa-
ne, w liczbie Miast Porządnych i Han-
dlownych mieścić się mogło; oraz całego Po-
lesia zaszczytem i Stolicą było; gdyż wzdłuż
na pół mili dużej rozciągnięte, liczyło do
5000. Obywatelów, z których wielu zna-
czne Kraiowe i Zagraniczne prowadzili Han-
dle. W czasie zaś późniejszym, już to
przez Inkursyą Kozaków, i Szwedów, już
przez różne Kraiowe Rewolucye, już w osta-
tku przez ciężki pożar ogniowy (b) będąc
zniszczone, i z tylu Mieszkańców, do kil-
kudziesiąt Ludzi tylko zmniejszone, nie-
mniey Juryzdykcyi Magdeburskiey pozostawio-
ne,

(b) Pożary ogniowe są to największą, nayszę-
szą przyczyną ruin Miast naszych, a
nawięcey pono z tey przyczyny, że dachy
są albo słomiane, albo drewniane, i że
albo żadnych albo małe są porządki ogniowe
po Miastach, te przyczyny zapewne bydl
musiały owego wspomnionego Pożaru Pińska,
i gdyby daley nie podpadało temu nieszczę-
ściu to Miasto, chcicy W MPan donieść tym
Publicznym Pismem. — 1. Jakie są Da-
chy w Pińsku? — 2. Jakie są porządki
ogniowe? i jeśli nie są, dla czego nie są?

ne, do tego przyszło Stanu, iż wszystkie Intryaty Magistratowe, i Handle, przez Zydów zagarnione zostały.

Teraz lubo przez osobliwsze względy Oycowskie Najjaśniejszego Monarchy STANISŁAWA AUGUSTA szczęśliwie nam Panującego, jest podźwignione z takowego upadku, przez przywrócony sobie Magistrat; nie może jednak stać się Kraiowi dobrze użytecznym, z przyczyny Zydów, którzy cały Handel, i niemal wszystkie Rzemiosła pod siebie zagarnawszy, są zawadą, wzrost temu Miastu silnie tamującą.

Zwrócić więc Miasto Pińsk do właściwych Prerogatyw, i cofnąć Zydów do dawnych zwyczajów, byłoby rzeczą i sprawiedliwą, i pożyteczną. Albowiem za uprzątnieniem tych przeszkód, mógłby zakwitnąć ten Handel, który się teraz częścią przez Kanał Muchawiecki, częścią przez Rzeki Pińskie odkrywa.

Mógłyby być w Pińsku powiększone Jarmarki, które teraz przez wymagany do Krobki Zydowskiej Podatek (c) powstać nie mogą — Samych nawet naostatek Rzemieślników

(c) O Podatku Publicznym i powszechnym na Jarmarkach do Krobki Zydowskiej, przyznaję się, że pierwszy raz słyszę, i są-

ników nastąpiłaby większość, których iak mała jest liczba, następująca objaśnia Specyfikacya.

Malarz	-	-	-	-	1.
Stolarzów	-	-	-	-	2.
Kowalów	-	-	-	-	7.
Rymarzów	-	-	-	-	5.
Siodlarz	-	-	-	-	1.
Stelmachów	-	-	-	-	3.
Będnarzów	-	-	-	-	3.
Kotlarzów	-	-	-	-	2.
Krawiec	-	-	-	-	1.
Garniarzów	-	-	-	-	2.
Mularzów	-	-	-	-	9.
Tkaczów	-	-	-	-	4.
Kuśnierzów	-	-	-	-	5.

Szew-

dzę, że chyba tylko być musi wybierany przez Żydów, od Żydów, i dla Żydów, nie zaś od Chrześcian dla Żydów. — Jeśli jednak ta Scena w Kraju naszym doświadcza się, że już Żydzi nakładać mogą Podatki na Chrześcian, cbciey WMP dokładnie o tym zainformować Powszechność, i na jakim to fundamencie dopełnia się? ażeby mógł Naród wcześniej ostrzedz się z takiej omyłki, która i wstyd i niebezpieczeństwo nawet zasobą pociągnie, gdy się z czasem liczba Żydów zrówna z liczbą Chrześcian.

Szewców	-	-	-	-	20.
Garbarzów	-	-	-	-	9.
Rzeźników	-	-	-	-	6.
Rybaków	-	-	-	-	4.
Cieśli	-	-	-	-	4.
Kurników	-	-	-	-	20.
Chlebników czyli Piekarzów	-	-	-	-	20.
Oleyników	-	-	-	-	6.

Zydów zaś, Złotników, Mosiężników, Kramarzów, Krawców, Kuszniarzy, Szmu-chlerzów, Piernikarzy, Piekarzów, Krupni-ków, Szynkarzów bez liczby. — Tak donosi Lwowicz Lantwoyt Brzeski Litt: i Pisarz Celt Skarbu W. X. Litews.

VIII.

*O Dobrach do Przedarzy, Zasta-
wy, Arędy, i Summach, iako
też o różnych Negocyacyach.*

— Dobra nowo podane.

— *W ieś w Woiewodztwie Sandomirskim Po-
wiecie Radomskim do Przedania.*

W

*Się Czarnolas Grodek, Zdunków o
milę od Miasteczka Gniewoszowa,
i ty-*

i tyleż od rzeki Wisły leżące — w Gruntach żyznych — oraz w Lasach Sosnowych doniosłych i obszernych podają się do przedania. — Ktoby sobie życzył nabyć tych Dóbr, ma się udać do W. Jmć Pana *Długoskiego* Burgrabiego Grodzkiego Warszawskiego, mieszkającego w Warszawie w Rynku M. S. W. w Domu W. *Gniwczyńskiego* pod Nrem 51. od którego może się zainformować o cenie tychże Dóbr.

— *Wioski 4. w Ziemi Rawskiej do przedania.*

POdług żądania z Publicznych Gazet *Expedycji Dziennika Handlowego* pod Nrem 438. sytuowanej, W. Jmci Pan *Baltazar Bykowski* Podczaszy Powiatu Bielskiego donosi się, że ma 4. Wioski dobre, ze wszystkimi wygodami, niczym nieonerowane, spokojne do sprzedania, to jest:

Wieś iedna *Strzałki* z przyległością *Samborzy*.

Jeden Folwark i Wieś *Rudki*, *in contiguitate*.

Drugi Folwark niedaleko Nowego Miasta, mil 9. od Warszawy, na pograniczu Czerskim w Ziemi Rawskiej, idąc Traktem Krakowskim, od *Pilicy* tylko ćwierć mili —
w Grun-

w Gruncie dobrym — w Sianie — i Lesie na swoją potrzebę ; lecz są w Sąsiedzkim Lasie , gdzie dostanie Sosny dobrej za 3 srebrne grosze , ktoby chciał Drzewem handlować , i do Pilicy , ile tak blisko , spuszczać. — Te Wioski są zewszystkim wygodne , Chłopow 30. mające pszeszło , bydź nie mogą , iak od 150,000. sprzedane. — Ządaiący niech się odezwie na Krakowską podróżną Pocztę w Nowym-Mieście do Dziedzica tych Wiosek , to iest : do W. Jmci Pana Bykowskiego Podczaszego Powiatu Bielskiego.

— *Wieś do przedania w Woiewodztwie Płockim , w Powiecie Sierpskim.*

Wieś *Siemcichy* zwana , w Woiewództwie Płockim , Powiecie Sierpskim między Miastami Sierpcem , Bieżuniem , i Toruniem położona , W. Kuczborskiego Szambalana dziedziczna , iest do sprzedania. — Ta Wieś iest w Gruntach dobrych. — Lasy ma na opał. — Łąk niemało , i ieszcze są do krudowania. — Poddani są na Czynsach , i wypłacaiają się regularnie. — Podług Intryty wynosi Szacunek 3,000. Czer: Złł: z okładem. — Ktoby sobie życzył tę Wieś kupić , czy za gotowe Pieniądze , czy na Zamian

mian za większe Dobra, za przydatkiem w gotowiznie Summy, niech się referuje do *Expedycji Dziennika Handlowego*.

Wieś w Rawskim do przezastawienia.

Pewny ma Wieś w Rawskim mil 8. od Warszawy na Trakcie Pocztowym — z Lasem na swoją potrzebę — Młynem — Chłopami 5. do przezastawienia za Summę około 10,000. Zł: Pol: każdego czasu, gdyby i teraz, z Procentem do S. Jana. — *Referencya do Dziennika Handlowego.*

— Dobra Prusinowicze w Ziemi Zakroczymskiej leżące, a w *Dzienniku* fol: 45. znajdujące się, lubo były w poprzedzającym Tomiku doniesione, że już są sprzedane, teraz jednak za odebraniem pewniejszej i świeższej wiadomości donosi się, że nie są jeszcze sprzedane.

— *Kamienica w Warszawie do przedania lub Zastawienia.*

Kamienica ta znajduje się na Gruncie dziedzicznym przy Ulicy Elektoralnej Nro: 725. Intrata iey jest taka:
Wrzesień 1787. Kk Na-

Naięta iest połowa pierwszego Piętra do S. Marcina 1788.

Druga połowa iest naięta do S. Michała 1788.

Pierwsza połowa Parterów iest naięta do S. Michała 1789.

Druga połowa do S. Michała 1737.

Roczna Intrata czyni, podług Kontraktów względem tey Kamienicy uczynionych Czer: Zł: 190.

Tudzież iest Podwórze zaiezdne z Stayniami, Wozowniami obszernemi, i Ogrodem dużym Fruktowym, i Gospodarskim; na którym to Podworzu iest Studnia przyzwoita. — Kto by ią chciał kupić lub przez zastaw trzymać, ma się referować do JP. Olieria Kupca na Krakowskim Przedmieściu.

— *Kamienica inna w Warszawie do przedania.*

Kamienica ta znajduie się przy Ulicy Nowyświat Nro: 1265. którey opisanie iest takowe.

Kamienica ta, duża, na dwie części się rozdzielaiąca, iest do sprzedania albo całkiem albo połową. — Dziedziczna wraz z Gruntem. — Zawiera w sobie dosyć Pokoiów
me-

meblowanych, iako to: Zwierciadłami, Lustrami wiszącymi, Burkami, Komodami, Szafami, Stołami, Kanapami, Krzesłami, Stołkami, Taboretami, Obiciami Adamaszkowymi, i innemi, &c. — Tudzież Ogrod duży wspaniały. — Staynie, Wozownie, Studnie, Kloaki do każdej części Podwórza osobliwe &c. Referencya o to do tegoż JP. Olierą.

— *Dworek w Warszawie do przedania.*

DWorek na Krochmalney Ulicy Nro: 1016. sytuowany, którego opisanie iest następujące:

Dworek ten iest na Gruncie Wielopolskim Czynszowym. — Zawiera w sobie 16. Izb — z Alkierzami i Alkowami. — Tudzież Ogrodkiem z Altanką i Kręgielnią. — Niemniej Piwnicami, — Stayniami, Wozowniami — Studnią — i Kloaką — Referencya o to do tegoż JP. Olierą.

— *Komiegi 2. w Brześciu Lit: do przedania.*

DWie Komiegi nowe z Wołynia niedawno sprowadzone, czyli splawione

Kk 2

w te-

w teraźniejszym Roku, są do przedania. —
Umowa o one z Żydówką przezywaną Sta-
rością w Brześciu mieszkającą.

— *Szpichlerz w Brześciu Lit: do przedania.*

Szpichlerz nowy na 2. Staki do zsypania
Zboża na Gruncie Mieyskim ma do
zbycia W. JP. Dołubowski Rotmistrz Gro-
dzieński. — Referencya o to do Właściciela
w Brześciu.

— *Łyżwa w Brześciu Lit: do przedania.*

Łyżwa która iedną tylko odbyła Ryżę,
jest do sprzedania z Linami, Zaglem,
i wszelkiemi Rekwizytami. — Referencya o
nią do Właściciela w Brześciu, który ma stan-
cyą u Berka Peysachowicza w Ulicy Domi-
nikańskiej.

— *Summy nowo podane.*

— *Summy w Warszawie.*

1. Summa od 30. do 50. Tysięcy Zł: Pol:
znayduie się na Zastaw Wsi iakiey o
mil

mil kilka od Warszawy, lub blisko splawney iakiey Rzeki do Wisły wpadaiący, z dopłaceniem Addytamentu, ieśliby Intrata tey Wsi, Procent tey Summy przewyższała, lub też inna iaka okoliczność tego wyciągała. — Referencya do *Dziennika*.

2. Summa 27,000. na zastaw albo Wsi, albo Kamienicy w Warszawie, albo naostatku Sreber, iest w gotowiźnie. — Ktoby sobie oney życzył, niech się referuie do *Dziennika*.
3. Summa około 200,000. na kupno Starostwa Sądowego znajduje się w Warszawie. — Referencya względem tego do *Dziennika Handlowego*.
4. Summa kilkanaście tysięcy Czer: Złoty w gotowiźnie, albo na kupno Dóbr Dziedzictwem w tey wartości, albo przez Zastawę, a to w bliskości Warszawy. — Referencya względem tego do *Dziennika Handlowego*.
5. Summa 150. Czer: Zł: na zastawę czy Sreber, czy Fantów iakich dobrych, znajduje się w Warszawie. — Referencya do *Dziennika Handlowego*.
6. Summa 7,000. Czer: Zł: na kupno Dóbr czystych około Warszawy, dla pewnego Kurlandczyka do Polski przenieść się mają.

maiącego. — Referencya do *Dziennika Handlowego*.

— *Summy czasu Kontraktów w Brześciu Lit: podane.*

1. Od 5. lub 6. Tysięcy Złł: Pol: W. JP. Tadeusz Towiański Rotmistrz Wileń. potrzebuie Dzierżawy.
2. Od 8. do 12. Tysięcy Złł: Pol: W. JP. Krystyna Łazowska Skarbnia: Parnas: potrzebuie Folwarku na zastaw.
3. Od 20. do 25. Tysięcy Złł: Pol: W. JP. Grzegorz Turski potrzebuie Folwarku na zastaw, lub też na Arędę.
4. Od 3. do 5. Tysięcy Złł: Pol: W. JP. Kotowski Rotmistrz Wileń: potrzebuie Possessyi Arędowney.
5. Od 40. do 50. Tysięcy Złł: Pol: WW. Słowoczyńscy Cześnikowstwo Xięstwa Zmuydzkiego potrzebuia Folwarku na zastaw, lub też na Arędę nie małą.
6. Od 500. — 1000. — 1500. — lub 1800. Złł: Pol: JP. Arentt Towarzysz Pułku Kommendy JP. Bielaka Generała potrzebuie Folwarku na Arędę.

Jeśli by co z tych pomienionych Summ było już przenegocyowano, tedy uprasza *Dziennik Właścicieli onych* o uwiadomienie

IX.

O Pismach i Proiektach Handlowych.

— 1. List P. K. do Autora Dziennika Handlowego 1787.

POznasz W Pan z osnowy tego Listu, że zamiar piszącego jest nayczystszy łączyć się z chęcią i pracą jego do pożytków Kraiu. Nikt nie powinien poczytać za próżną i czczą grzeczność tego oświadczenia; które iawnie czynię, iakiesmy wiele gorliwości i usiłowaniom W Pana winni. Mysł naychwalebnieysza oświecać i zachęcać Obywatelów, aby umieli i chcieli korzystać z darów opatrności tak obficie Polakom udzielonych. Przedsięwzięcie trndne, bez przygotowanych mateteryałów, bez pomocy w robocie, bez posiłków na wydatki, bez wszelkiego zachęcenia, za powodem osobistey miłości ku ziomkóm swoim, zabrać się do niepowabney z pozorów swoich i częstą nudzącey roboty.

Dzieło samo z ułożenia, i rzeczy w niem zawartych, z sposobu mówienia dzi-
wnie

wnie dobre i oznaczające pocziwego, używającego cnotliwie czasu i zdolności swojej Obywatela.

To, co WPan z przyświadczeniem sumnienia swego pomimo skromność swoją czytasz, w sercu moim czuję; to przed drugimi głoszę, i miałem pociechę, wielóm skutecznie *Dziennik Handlowy* zalecić. Każdy podług sił i daru sobie udzielonego przykładamy się do Dobra pospolitego. Niech roztropność kieruje nasze kroki, a stałość nieprzełamana trudnościami, niech nie dopuszcza przeszkodóm, błędóm, a często nie cniecie zwracać nas z przedsięwziętej drogi.

Staram się, abyś WPan z okolicy miejsca w którym mieszkam, miewał żądane uwiadomienia około Artykułów dzieła swego. Sam ile ze mnie jest w zupełnym zaufaniu, że takim umysłem przyiąte będą, iakim są czynione, pozwalam sobie przełożyć niektóre uwagi, które się myśli mojej w czytaniu *Dziennika* WPana stawily. Nie obeymuję całego Dzieła, bo nie dawno zacząłem sobie zapisywać w ciągu czytania, co mi się zdało bydź warte zastanowienia. I nie trzeba w ułożeniu tych uwag szukać żadnego systematycznego porządku.

Naprzód uskarżania WPana na niedostatek pomocy w przedsięwzięciu w robocie

cie Jego, uważę bydl bardzo sprawiedliwe, i wchodzę w uczucie tej przykrości, którą doznawa Obywatel chcący usłużyć swemu Kraiowi, a nieznaydujący potrzebnych posiłków. Jedni zabawieni odmiennemi od celu zamierzonego sprawami, drudzy z lenistwa, gnusności i niedbania o powszechne dobro niechcący sobie zadać pracy, inni nie nabyli wiadomości przyzwoitych do tego rodzaju rzeczy. A może inni przez wielką ciemność i nieczułość z pogardą poglądają na to, co jest jednym ze źródeł pomyślności Kraiowej. Z tąd pochodzi, że WPanu na potrzebnych do Pisma Jego materyach schodzi. To mnie bardzo dziwi, że nie odbierasz żadnych wiadomości Handlowych od Konsula w Chersonie ustanowionego, a tym bardziey dziwiuję się temu, iż rozkaz zalecających doniesienia Handlowe, okoliczność miejsca, i zdatność, a czynność Osoby zacnych przymiotów Urzęd tam Konsula sprawującej, zapewnić by naybardziey tęż korespondencyą powinna. Trzeba nieustawiając w usiłowaniach kołatać, prosić, nalegać. Może były słuszne przeszkody, miną kiedyś, i żądane oświecenie nadeydzie.

Do otrzymania w ogulności mówiąc, takowych na iakich WPanu schodzi pomocy, wielbiąc gorliwość KROLA, który na kilkadzie-

kadziesiąt Miast rozesłać kazał *Dzienniki Handlowe* , oddając sprawiedliwość opiece JO. Xcia Prymasa biorącego też Dzieło na Miasteczka swoje , tak w Xięstwie , iako i w Arcybiskupstwie , używać potrzeba tey gorliwości , tey opieki ; aby to rozestanie przez powagę przez przykłady , i zachęcenia , przez nadgrody stało się obszernejsze , aby Autor bardzo użytecznie pracowity przy szczupłości środków , w której zostaje , znalazł wsparcie i opatrzenie.

A że nie można wyciągać , aby ieden Człowiek chociaż naypracowitszy mógł takiemu przedsięwzięciu wydolać , życzyć należy , żeby gorliwość o przysługę Oyczyźnie zagrzała Lndzi oświeconych , dobrych Obywatelów , do zrobienia związku Towarzystwa dobrowolnego , i niepłatnego , którzyby się i poznawaniem stanu rzeczy , i podawaniem wiadomości , rad , układów do Pisma Handlowego , i doświadczeniem różnych okoliczności do tego się ściągających zatrudniać chcieli. Zaiste do takiego przedsięwzięcia do wykonania iego , trzeba duszy Obywatelskiej , trzeba czystey Cnoty i gorliwości , trzeba ochoty czynney ; ale gdzież się takie dusze , takie Cnoty znajda ? ieżeli się w Rzpltey nie znajda ! Nie trzeba tego , aby ta Kompania , to Towarzystwo
lub

lub iakimkolwiek Imieniem to Społeczeństwo nazwiemy, aby w Warszawie zgromadzone i zamknięte było. Jedni z niey będą w tym Mieście; ale większa część składać się powinna z Obywatelów, z Handlujących po różnych, a osobliwie granicznych Rzpłtey Prowincyach, niby z osob rozstawionych po Strażnicach i Obserwatoryach. Niech będzie składka od Mąętnieyszych dobrowolnie ustanowiona, na Pocztę, Druki, i inne nieuchronne wydatki. Pisywanie wzajemne znoszenia zapytań i odpowiedzi, rad, i projektów, nieprzerwane zasiękanie potrzebnych Zagranicznych wiadomości, wybor z tego wszystkiego co rozsądek, znaomość rzeczy, nayczystsza moralność pochwali, i potwierdzi, udzielanie nieodwłoczne całemu Narodowi okoliczności do dobra iego ściągających się. Te powinny być zabawy tego Obywatelskiego Towarzystwa. Toż samo Towarzystwo nieoddzielnie i owszem pryncypalnie zamierzając powinno wiadomości Ekonomiczne, i polepszenie wszelakiego rodzaju Gospodarstwa. Gdyż nietylko związek Rolnictwa z Handlem widocznie jest istotny, ale pierwszeństwo w tym związku natura Rolnictwu wyznaczyła. Im prościej ten związek złożony będzie, bez zawłości, bez tych Kombinacyi, które małym rozumóm zwykły się zda-

zdawać subtelnością, bez okazałości i próżnych Tytułów, tym się łatwiej rozpocznie dzieło, tym doskonaley prowadzone, staley utrzymywane, i pewniey skuteczne będzie. Bez wątpienia zechce kto z biegleyszych w tey rzeczy Obywatelów, a naypierwey Sam Autor *Dziennika*, tę moią radę dokładniey objaśnić, układ szczegulniejszy podać, a każdy kto się na siłach czuie, ma obowiązek pomodz nam do tego przedsięwzięcia. Ja dosyć na tym miałem, żebym niektóre rysunki skryślił, i ukazał.

Autór zaś *Dziennika* naylepiey swoiey Patryotycznej chęci dogodzi, kiedy z gorliwością, iako zawsze czyni, łączyć będzie wielki rozsadek i łagodny spospob rady i namowy; Żal iest widzieć Pisarzów pobudzonych wprawdzie chęcią oświecenia Spółziomków swoich, ale chybiających drogi, którąby do poznania i zamiłowania prawdy doprowadzić można. Zamiast namowy słodkiej rozumem i racją wspartej, mniemają, iż łaiąc, pogardzających i zawstydzających wyrazów używając, dokażą przedsięwzięcia. Ztąd idzie częstokroć, iż ten, któryby inaczej oświeconym został, któryby łagodnie i uczciwie wprowadzoną prawdę przyjął, hałasem, obelgą, hardością Pisarza zrażony, oczy zamyka, myśli

myśli iedynie tylko o urazie i pogardzie
sobie wyrządzoney, bo niewierzy, żeby ta-
ki był ięzyk rozumu i ludzkości.

Miałem ieszcze kilka uwag szczególnych
w tym Liście umieścić, ale i tak nad za-
mierzenie moje przeciągnięte iest Pismo.
Jeżeli WPan pozwolisz, chętnie w dalszych
odezwach otworzę niektóre myśli moje w
podobnym mówienia sposobie, a zawsze
szacuiąc w nim chęć wielką pożytków Po-
spolitych, i Obywatelską przysługę i Cno-
tę z rozumem złączoną.

P. K.

Autór *Dziennika* nie tylko pozwala,
ale owszem bardzo prosi o dalszy udział tak
szacownych i patryotycznych Pism Jego,
które lubo są bez Jmienne, wszelako ci,
co znaią i Styl, i Sentymentą, i gorli-
wość Jego, domyślą się łatwo z Podpisu
tych dwóch Liter P. K. kto iest Autorem
tego Listu, a domyśliwszy się, z utęsknie-
niem oczekiwać będą dalszych Listów tak
utalentowanej Osoby, przez co *Dziennik*
Handlowy wiele korzystać będzie, bo i nie-
powabne Materye swoje osłodzi tak sza-
cownemi Pismami, i razem nauczy się z
nich,

nich , iakim trzeba stać się Pisarzem , chcąc
bydź pożytecznym Kraiowi , iak już i w
tym Liście z kilku ostrzeżeń bardzo wa-
żnych korzystać przedsięwziół.

— *Proiekta Sandomierszanina do nowych źródeł
Dochodu Skarbu Kraiowego.*

1mo. z Rękodzieł.

W Regestrach Skarbowych Roku 1777.
okazało się , iż Polska za swoje Towa-
ry prócz Zboża wzięła od Zagranicznych
Złotych 29',839,238.

Których pewnie więcéy sprzedaie w
swym Kraiu.

Pozwólmy , iż sprzedaie ogółem [za Zło-
tych 60,00,000. dochodźmy czystéy Intra-
ty Rękodzieł.

W Anglii wełna *in Crudo* wartaiąca Złł:
Pol: 6. wyrobiona na Sukno warta Złł: Pol:
18. to iest Towar wyrobiony staie się trzy
razy droższy od Towaru *in Crudo*.

Z tego wnosić można , iż Towary Pol-
skie *in Crudo* wartaiły 20,000,000. Złotych ,
liczmy tyle drugie na koszt podięty , czy-
stey intraty maią Manufaktury Polskie Zło-
tych 20,000,000. od których Procent po
8.

8. od 100. uczyni rocznego dochodu Złotych 1,600,000.

2do. z Handlu.

Kiedy już jest zapłacony Procent od Produktów, które w Handel wchodzą, nie należy brać na Cłach drugiego Procentu.

Wyjąwszy tylko Cło od tych Towarów, które *in crudo* wywozi Polska, mogąc one w swym wyrobić Kraiu, i tyle zbywające od potrzeb Kraiowych Zagranicznym dostarczać, na takie Towary *in crudo* może być nałożony Procent, ale mały, bo to już będzie drugi.

Cło od importawanych Towarów do Polski ma być ustanowione, lecz mniejsze od tych Towarów, które się w naszym Kraiu znajdować nie mogą, większe zaś od tych, które się w Kraiu znajdują, lub znajdować mogą. — Jleby te Cła czyniły Skarbowi? uwiadomić trudno.

3to. z Czynszu.

WSzystkie Summy, albo Kapitały pieniężne znajdując się w Rolnictwie, Manufakturach i Handlu, któremi się dorabiając Dłużnicy czystey intraty, już tém samém i do

od Summ zapłacili Procent. — Ze zaś z czystey Intraty ieszcze płać Procent Kredytorom swoim, przeto Kredytorowie mając czystą Intratę w Czynszach, mają płać do Skarbu Procent od tychże Czynszow.

Z tych tedy i innych źródeł czerpać można Dochody publiczne Kraiowe; które, że będą Procentem od czystey Intraty, uciążliwemi nie będą, chyba w ten czas, kiedy Kray potrzeże, iż z Mennicy nie wyszło tyle pieniędzy, któremiby i Podatki zaspokoić można, i Cyrkulacyą potrzebną ułatwić. — Nim Mennica dostarczy pieniędzy w potrzebney obfitości, należy do Skarbu wybierać Podatki, nie dwiema przez Rok, ale czterema Ratami. — *Sandomierzanin.*

KONIEC CZĘŚCI IX. DZIENNIKA ROKU DRUGIEGO.

